

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Secunda. De Principiis Metaphysicæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

QUÆSTIO II.

De Principiis Metaphysicis, seu quæ & quot sint, quodq; eorum firmissimum?

I. Multa Principia accipiones.

Ut multas primi principii acceptiones & divisiones omittam, pro prima parte quæstionis sciendum pro nunc, primum principium aliud esse simplex, aliud complexum, de primo principio incompleto, seu de primo ente, vel prima veritate incompleta Deo opt. max. palsim tractat noster Doctor in Theologia, & quidem tractatu uno speciali, qui intitulatur de primo principio, estque, teste illust. Cavello, verè aureus, in quo Doctor instat aquilæ in altum volantis, quantum humano ingenio possibile esse videtur, naturam primi rerum Principii, seu primæ causæ indagat, quantum ad Metaphysicum seu primum Philosophum spectat. Primum etiam Principium complexum, seu prima Veritas etiam variè sumitur, primò latè pro quacunq; veritate enunciativa certa sincera, naturaliter cognoscibili, de qua querit noster Doctor in primo d. 3. quæst. per totum, eamq; efficaciter probat contra errorem Academicorum, qui omnia, nobis incerta esse, asserbant & tale principium primum est in quadruplici differentia, Aliud est Principium simpliciter primum, Aliud non simpliciter primum, aliud primum per Experimentiam, aliud per Actu, sed hæc duo ultima in idem redeunt, de quibus omnibus agit subtiliter Scotus suprâ quæst. 4. cit. a. n. 6. per 4. art. & 1. de primis principiis simpliciter n. 7. ibi, quantum ad certitudinem de principiis

II. Doctrina Scoti, siue ad alucitur.

Dico sic, ait Doctor: Quod termini Principiorum per se naturam talem habeant identitatem, ut alter evidenter necessario alterum includat, & idè intellectus componens illos terminos ex quo apprehendit eos, habet apud se necessariam causam conformitatis illius actus ad ipsos terminos, quorum est compositio, & etiam causam evidentem illius conformitatis, & idè necessario patet sibi conformitas illa, cuius causam necessariam & evidentem apprehendit in terminis, igitur non potest esse in intellectu apprehensio terminorum, & compositio eorum, quin stet conformitas compositionis ad terminos, sicut non potest stare albedo & albedo, quin stet similitudo, hæc autem conformitas compositionis ad terminos est veritas compositionis, seu iudicii componentis, ergò non potest stare compositio talium terminorum, quin sit vera, & ita non potest stare perceptio illius compositionis, & perceptio illius compositionis, & perceptio terminorum, quin stet perceptio conformitatis compositionis ad terminos, & ita perceptio veritatis, quia prima percepta evidentur includunt perceptionem illius veritatis & confirmatur, inquit Scotus, hæc ratio per simile ex Philosopho 4. Metaph. text. comm. 8. & 9. ubi vult, quod oppositum primi principii scilicet huiusmodi, impossibile est idem esse & non esse, non potest venire in intellectu alicuius, quia essent opiniones contrariæ, id est juxta Lichetum, assensus contrarii simul in eodem intellectu, &c.

III. Que sint prima principia

Principia ergò prima simpliciter, juxta discursum à Scoto jam factum, possunt vocari illa, quorum veritas ex sola terminorum apprehensione cuicunq; intellectui, ex solo lumine naturali, non impedito, sufficienter in-

notescit. Unde ferè Principium simpliciter primum, est propositio per se nota, idem ferè fuit dixi ferè, quia propositio per se nota non debet esse regula universalis scientiarum, sicut primum principium, & permittit se ipsam demonstrari, licet non possit, principium autem simpliciter primum minimè, saltem a priori, nam juxta Philosophum suprâ 4. Metaph. t. comm. 8. huiusmodi principia oportet in omni scientia præsupponere: Unde dicit, idem primo positæ Principia cognoscimus, in quantum terminos cognoscimus, unde 4. Metaph. ubi etiam ut optime notat Scotus ibidem, ad principium simpliciter primum tres requiritur conditiones; Prima est, quod circa ipsum impossibile sit mentiri vel errare, quia, inquit Scotus, ex ipso, cum sit notissimum, non potest intellectus circa illud errare, cum circa ea, quæ ignorant, tantum decipiuntur homines. Secunda Conditio est, quod non sit conditionale, seu notum ex aliqua hypothese, seu suppositione, sed ex se ipso; unde Conclusio deducta ex præmissis evidens, & cum per se nobis, non est principium simpliciter primum, quia Conclusio est, unde subdit Scotus suprâ quæst. 4. n. 8. sic: habità evidentia, vel certitudine de principiis primis, patet, quomodo habeatur de Conclusionibus illis ex eis propter evidentiam formæ syllogismi perfecti, cum certitudo Conclusionis tantummodo dependeat ex certitudine principiorum & evidentia illationis. Tertia Conditio, quæ in superioribus sufficienter est insinuat à Scoto, est, quod cognitio terminis, eorumq; compositione necessario gignat assensum in intellectu sibi redicto & non distracto. Unde inquit Scotus, non potest esse in intellectu apprehensio terminorum & compositio eorum, quin stet conformitas illius compositionis ad terminos, quomodo est illud: Impossibile est, idem simul esse & non esse. Ex dictis ergò hæcenus possunt haberi de prima Principium complexum simpliciter primum, & non simpliciter primum: simpliciter primum, cuius veritati ex sola terminorum apprehensione intellectus ex lumine naturali sumitur assentitur, estque primum principium demonstrationum: Non simpliciter primum, quod, licet in se sit quasi manifestum, non tamen usque adeo manifestum, ut quilibet intellectus statim ex sola conceptione terminorum ei propter se sumitur assentiat, ut sunt Conclusiones scientiæ: Unde Philosophus de poster. resolut. c. 8. tradit quandam primorum principiorum divisionem, scilicet in principia simpliciter indemonstrabilia, & secundum quid indemonstrabilia, ut sunt Conclusiones, de quibus modo, vel ut volunt Conimbr. quæ etiam in aliqua scientia demonstrantur, in ea tamen, in qua principia dicuntur, demonstrari nequeunt, sed sumuntur, ut demonstrata, ut sunt principia scientiæ subalternæ. Principia etiam simpliciter demonstrabilia secundum ipsum ibidem cap. 2. sunt varia, alia sunt Positiones, alia Dignitates; Positio simpliciter est propositio, seu veritas indemonstrabilis, quam non necesse est tenere eum, qui addicere aliquid parat, ut quod angeli omnes recti sint æquales, item omnes linee ductæ ad circumferentiam; Et notant etiam Conimbr. ex Philosopho ibidem positionem, va-

riè in scientiis usurpari, semel ut jam supra, ut sit idem, quod definitio & suppositio, simpliciter loquendo ex ipso cap. 10. est idem, ac id, quod à nemine negatur, sed supponitur:

Dixi suppositio simpliciter, quia secundum ipsum Philosophum datur suppositio quædam secundum quid, quæ non est illa, quæ à nemine negatur, quia potest negari & etiam probari, sed vocatur suppositio quatenus à demonstrante supponitur ut vera, verbi gratia: *A quolibet puncto ad quolibet punctum licet ducere lineam rectam*, & huic correspondet postulatio, quæ non supponitur ut vera, sed quia demonstrans illam postulat ab Adversario sibi concedi, verbi gratia: *Quantitas continua est divisibilis in infinitas partes, Numerus potest in infinitum augeri*; inter suppositiones verò, Postulationes & Definitiones ponit Aristoteles supra cap. 8. tres differentias; prima, quod in suppositionibus & Postulationibus necessariò sit veritas, scilicet iudicativa, in definitionibus minimè, ut patet hinc *Animal rationale*: Secunda & tertia differentia ferè in idem redeunt, & quando obijciunt aliqui, Geometram in demonstrando supponere lineam, quam in pulvere, vel pariete describit, esse rectam & pedalem. R. Aristoteles, ipsum non uti talibus suppositionibus, ut veris, sed ut signis verarum suppositionum, quæ in anima sunt.

Dignitas de-
finitur.

Dignitas, quæ aliis nominibus Effatum, Proloquium, à Cicerone & M. Varro appellatur, est veritas indemonstrabilis, quam necesse est tenere cum, qui vult aliquid addiscere, & dicitur dignitas, eò, quod se ipsa mereatur ab omnibus concedi, verbi gratia: *De quolibet est vera affirmatio vel negatio, Omne totum est majus sua parte &c.* His visis de nominibus & acceptionibus primorum principiorum, nunc inquirendum est, quot sint principia simpliciter prima, & quodnam sit omnium principiorum firmissimum?

V.
Quatuor sunt
prima veri-
tates.

Pro secunda parte in hac Quæstione Notandum, quatuor principia, seu quatuor primas veritates communiter assignari, quibus, tanquam punctis cardinalibus, quælibet veritas naturaliter cognoscibilis innititur ultimare. Primum est illud, *quæ sunt eadem uni tertio, sunt eadem inter se*, vel quando duo aliqua, verbi gratia, intellectus & voluntas cum alio aliquo tertio scilicet anima, identificantur, etiam debent identificari inter se, in syllogismo igitur perfecto, quæ in conclusione inter se inferuntur unita, debent fuisse prius unita in præmissis cum aliquo tertio, verbi gratia, ego contendo, quod homo & risibile verè inter se uniantur; debeo assumere aliquid, cum quo utrumque uniat in præmissis, verbi gratia, animal rationale & ex eo, quod risibile & homo verè uniantur cum illo tertio, infero, quod etiam verè inter se uniantur, sic verbi gratia: Omne animal rationale est risibile, omnis homo est animal rationale, ergò omnis homo est risibilis & sub hoc principio, seu potiùs ad hoc principium reducuntur quædam alia, verbi gratia, quæ repugnant in uno tertio, repugnant inter se, & quæ contingenter uniantur uni tertio, contingenter uniantur inter se.

F. Amandi Hermann Metaphysica.

Aliud est dictum de omni & dictum de nullo, vel: *Quidquid affirmatur de subiecto universaliter sumpto, affirmatur de quolibet subsumpto sub illo; & quidquid negatur de subiecto universaliter sumpto, negatur de quolibet subsumpto sub illo.* Exempla sunt obvia & ad hoc secundum principium volunt aliqui totam vim syllogisticam reducere, sed vel illa duo, scilicet, *dictum de omni, & dictum de nullo* debent reduci ad primum, vel nihil concludunt, nam ad probandum Petrum currere, quid facit omnem hominem currere, nisi etiam probem Petrum esse hominem, & idem fit in principio illo, *dici de nullo*.

Secundum principium

Dices: Si verum est, omnis homo currit, bene sequitur, hic homo, vel aliquis homo currit. R. esse verum, non tamen virtute istius principii, *dici de omni & dici de nullo*, sed quia subintelligitur alia propositio, verbi gratia hic homo currit, vel aliquis homo currit pro minori, & sic est virtute illius primi principii; *Quæcumq; sunt eadem uni tertio &c.* Confirmatur, quia invenitur perfectissima forma syllogistica sine dicto *de omni* & dicto *de nullo* in prima figura, verbi gratia, Petrus currit, sed aliquis homo est Petrus; ergò aliquis homo currit; quæ est in prima figura, & regulatur per illud primum principium; *Quæcumq; sunt eadem uni tertio &c.* per quod regulatur omnes omninò formæ syllogisticæ.

VI.

Dices 2. Illud principium fallit in Mysterio Trinitatis, hoc autem Mysterium cum sit inter omnia fidei Mytheria altissimum, non potest esse contra primum principium lumine naturali notum, cujusmodi est illud: *Quæ sunt eadem uni tertio &c.* Deinde si huic principio ininitatur omnis forma syllogistica, sequeretur, quod in Mytherio Trinitatis non possemus aliquid syllogisticè concludere. Præsens replica summos Theologos & DD. in varias opiniones & responsiones, circa sensum illius primi principii, *quæ sunt eadem uni tertio &c.* dispersit. Prima responsio est, illud principium non habere locum in Divinis, sed tantum in Creatis. Ita Suar. lib. 4. de Trinit. c. 3. Vafq. 1. d. 121. c. 2. Sed contra hanc responsionem sunt duæ rationes jam adductæ. Secunda Responsio est, quod solum habeat locum in his, quæ re & ratione sunt eadem, non verò in distinctis ratione, ut sunt Essentia & Personæ. Ita D. Thomas 1. p. q. 28. art. 3. ad primum. Sed Contra hanc Responsionem facit primò, quod ex ea sequeretur, virtute illius primi principii nullam posse fieri demonstrationem, cum illa quæ sunt eadem in demonstratione, verbi gratia definitum, definitio & passio definiti non sint eadem re & ratione, sed juxta nos formaliter distincta, virtualiter verò, vel saltem ratione ratiocinata juxta D. Thomam & suos. Secundò, generaliter sequeretur, nullam conclusionem posse inferri virtute talis principii, nisi ex præmissis identicis, cum nullius propositionis extrema sint eadem re & ratione, nisi solius identicæ (si hoc ipsum admittatur) sed hoc est planè absurdum, quia tunc illud primum principium planè ad nihil deserviret, cum omnes tales syllogismi vel sint falsi, vel saltem fatui. Tertia responsio

VII.
Varie respon-
siones quo-
modo prin-
cipium prin-
cipium sit ve-
rum.

Nnnn utitur

utitur distinctione. *Quæ sunt eadem in tertio adæquatè sunt eadem inter se, conceditur, quæ solum in adæquatè, negatur.* Ita Capreolus in 4. d. 2. q. 3. art. 1. Argent. Ægyd. & alii. Sed contra hoc facit primò, quòd, juxta ipsos, quælibet relatio & persona sit eadem adæquatè, & ex natura rei cum Essentia, quia non admittunt distinctionem formalem, ergò juxta illud principium eodem modo identificatur alteri Relationi vel Personæ.

Secundò, Sequeretur, quòd syllogismus ex propositionibus contingentibus non concluderet vi illius principii, imò nec ex necessariis, nisi solis identicis, cum extrema illarum non sint eadem identitate adæquatè, sed realiter distincta in contingentibus, & in necessariis non semper eadem identitate adæquatè, nam superior non est idem identitate adæquatè cum quolibet suo inferiori, aliàs ipsa inferiora non essent inter se distincta, ut homo & brutum.

*Responsio
Doctoris sub-
tilis.*

Quarta denique dicit, quòd sint tali identitate eadem inter se, quali sunt eadem uni tertio & per consequens, cum personæ non sint simpliciter eadem essentia, quia non eadem formaliter cum ipsa, sic non erunt simpliciter vel formaliter eadem inter se, sed solum eadem essentialiter, seu quo ad essentiam. Ita D. sub in 1. d. 2. q. 7. art. 1. à n. 47. fulsissimè & celebriores Scotista. Item Cajet. 1. p. q. 28. art. 3. Ferrar. & nonnulli celebres Thomista, volentes eam esse D. Thomæ in 1. d. 33. art. 1. *Et si arguas contra hanc responsonem sic: si ex identitate personarum ad essentiam sequitur earum identitas; inter se ergò ex identitate reali earum ad essentiam sequitur identitas realis ipsarum inter se, ut Scotus ibidem & responso, in se aliàs abscondita satis, videtur stare in hoc, quòd solum sequatur, quòd sint idem realiter secundum realitatem essentia, non verò secundum realitatem personarum, quæ formaliter personæ sunt, quia sic sunt res distinctæ & si inferant, ex eo, quòd sint idem realiter cum essentia, benè sequi: Hic Deus est Pater, & Filius est hic Deus, ergò Filius est Pater; item hæc essentia non generat, Pater est hæc essentia, ergò Pater non generat. Si inquam arguas, respondeo cum Scoto, in re non sequi, quia inquit, medium syllogisticum hic non est hoc aliquid vel singulare, incommunicabile, sed quale quid, vel commune pluribus, & sic committitur fallacia figuræ dictionis, commutando quale quid in hoc aliquid, ponendo terminum communem, puta non distributum, loco termini singularis non communicabilis, quia tunc apparet syllogismus expositivus, vel de medio singulari incommunicabili, & tamen non est talis, cum medium, verbi gratia, *ly hic Deus* sit instar termini communis & non distribuitur, unde ut benè concluderetur, deberet sic formari; Quodeunque est hic Deus, est Filius, sed Pater est hic Deus, ergò. Item; Nulla res, quæ est Essentia, generat, Pater est res, quæ est Essentia; ergò Pater non generat, & tunc negetur utraque major. Sed certè licet quarta hæc responso mei Doctoris sit omnium subtilissima, tamen non desunt multæ & graves difficultates, quæ contra illam militant, quarum solutiones remitto ad Theologiam in materia de Trinit. videatur Smising de Trinit. Disp. 1. q. 3. à n. 54. & de Deo uno tom. 1. tract. 2.*

disp. 1. à n. 55. Tenendum nihîlominus, principium illud formaliter, & non tantum ratione materiae in creatis & in Divinis valere, quòd ostendo sic, quia contrarium illius principii implicat contradictionem; ergò ipsum est verum, & in omni materia concludit, probatur antecedens, quia si eadem uni tertio, nullo modo possent esse unum idemque inter se, essent idem tertium ut dicitur; Et non essent, quia quòd nullo modo unum idemque est, non potest esse id, quòd unum est, illa autem, de quibus dicebatur, quòd sint eadem uni tertio dicuntur non esse unum ullo modo seu simpliciter, debent ergò aliquomodo esse unum inter se, & non nisi ratione, quæ sunt unum numero, quia non potest esse plus in effectu, quam in causa adæquatè, identitas autem illarum cum tertio est causa adæquatè identitatis eorum inter se, talis ergò est modus identitatis eorum inter se, qualis est modus identitatis cum tertio, atque adeò si non sunt unum simpliciter cum tertio, neque etiam inter se sunt unum simpliciter. *Pro cujus ulteriori notitia advertit, identitatem aliquorum sub ratione tertii, & identitatem eorum in tertio inter se sub eadem ratione, dicere diversas habitudines, nam prior est habitudo utriusque extremi ad illam rationem tertii, posterior est habitudo unius extremi ad alterum; sicut alia est habitudo partium ad unum, alia habitudo earum inter se, & sic Personæ Divinæ sunt aliquomodo idem realiter realitate Essentia Divinæ, aliquo non idem realiter realitate personali, seu supposito; Et hæc sunt, quæ circa illud principium dicenda occurrunt modò, tamen unicum est benè notandum, videlicet quando dicitur: *Quæ sunt eadem uni tertio*, quòd identitas, de qua ibi est sermo, non sit identitas vera realis formalis vel rationalis, sed vel aliqua talis, vel conjunctio extremorum, præmissæ sunt contingentes, & sequitur conclusio syllogistica per legitimum consequentiam, ex quibus omnibus potest illud principium dici de omni & dici de nullo non esse distinctum ab hoc principio vel saltem ad hoc reduci, tanquam minus commune ad magis commune.*

Sunt autem & alia duo principia inter

omnia communissima, quæ etiam veritates Metaphysicæ nominantur, verbi gratia, *impossibile est idem simul de eodem affirmari & negari*; Aliud, *neesse est idem de eodem affirmari vel negari*; hæc duo principia quæ lib. 1. Post. c. 8. proponuntur per verba *Affirmari & Negari*, etiam ab eodem proponuntur per verbum *esse & non esse* lib. 4. Met. art. 8. fulsissimè, v. g. *quodlibet est vel non est, item, impossibile est idem simul esse & non esse*. Circa primum

Notandum, *ly Quodlibet* significare non

solum Entia realia, sed etiam quidquid apprehendi mente potest, & significat unum ex illis duobus necessariò illi convenire, non tamen essentialiter, sic quidquid est in mundo, est fortis vel non fortis, tamen non omne illud, quòd non est fortis, est essentialiter non fortis, sed vel essentialiter, vel determinativè. Ubi etiam sciendum, hoc principium non intelligendum de diversis prædicatis etiam contrariis, v. g. quodlibet est album vel nigrum, aut etiam negativè, quodlibet est album, vel non est nigrum, in hoc quodlibet sensu principium esset falsum, debet ergò semper

semper accipi cum eodem predicato, ut: quodlibet est existens, vel non existens, quia inter hæc non datur medium.

Circa aliud: impossibile est idem simul esse & non esse, est apud Antiquiores & Recentiores controversa, quomodo intelligatur, & maxime quomodo distinguatur ab illo alio: *Quodlibet est vel non est*, Javellus apud Suar. disp. 3. Metaph. sect. 3. a. n. 5. putat hæc duo principia idem esse, quem rejicit ibidem Suarez, asserendo esse distincta, eo quod primum significet immediationem istorum predicatorum *est vel non est*: Secundum verò repugnantiam seu oppositionem eorum inter se. Hurtadus verò disp. 3. Metaph. sec. 22. opinatur ea principia esse idem, si applicentur terminis contradictoriis, v. g. *est, non est*; ubi idem est, debere esse unum ex illis, ac non posse esse utrumque: Si verò applicentur terminis contrariis esse diversa principia; nam non est impossibile, hominem esse album & esse nigrum simul. Primum offenditur sic, quia oppositio contradictoria & immediata sunt prorsus idem; ergò, inquit, idem est, non posse duo contradictoria esse simul, ac necessariò esse unum ex illis: Verum ille supponit falsum, scilicet, illud principium posse applicari contrariis, quia, ut dixi, debet sumi cum eodem predicato semel affirmato & semel negato, quia cum sit veritas Universalis Metaphysica, debet ex terminis innotescere, repugnare autem albedinem, & nigredinem in eodem subjecto, ex terminis non innotescit, sed ex partialibus scientiis, in quibus agitur de illarum formarum oppositione, ut in Physica, sed quando de eodem idem affirmatur & negatur simul, ex terminis apparet veritas talis principii, & licet termini sint Physici, tamen probatio ejus sumitur ex Metaphysica, nam posse esse & non esse simul, à Metaphysico probatur ducendo ad impossibile, & non à Physico, unde existimo cum Suarez supra, Arriaga, Connimb. & communi contra Javellum & Hurtadum, illa duo principia esse diversa, diversa namque veritas est: hæc duo non posse simul esse vel stare, ab hac alia veritate, necessarium est, ut unum de duobus existat, licet enim utraque propositio sit vera, non sequitur tamen, quòd veritas utriusque sit planè eadem, sicut, quamvis necessariò sit verum: *Quaecumque sunt eadem uni tercio sunt eadem inter se*, tamen non sequitur, quòd ejus veritas sit eadem cum veritate hujus principii: *Quodlibet est, vel non est*; Et quòd sint veritates disparatæ, declaro sic; quia si essent veritates inter se formaliter connexæ, vel eadem prorsus veritas, in quacumque materia applicarentur, haberent eandem prorsus veritatem. Unde sicut est verum, quòd, quia quodlibet est homo vel non est homo, idèd non potest esse homo, & etiam esse homo simul, & contra; ita etiam esset verum, quia Petrus vel Joannes currit, idèd non potest uterque currere, quæ tamen causalis est mala, nam juxta dicta in summalis, propositio disjunctiva, verbi gratià, Petrus est albus, vel niger, licet non requirat ad sui veritatem, nisi unum ex duobus, adhuc tamen esset vera, licet utrumque haberet; unde, licet Petrus esset albus & niger, adhuc esset verum, est albus, vel niger, ergò cum illud principium; *Quodlibet est vel non est*, sit disjunctivum, & solum dicat unum ex illis necessariò convenit

F. Amandi Hermann Metaphysica.

cuilibet, non idèd negat, posse utrumque simul convenire eidem, ac proinde licet per impossibile negatio & forma possent esse simul, adhuc illud principium: *Quodlibet est vel non est*, deberet esse verum. Secundum autem principium scilicet: *impossibile est idem simul esse & non esse*, foret falsum. Unde sciendum, hoc principium: *Quodlibet est vel non est*, non fundari præcisè in oppositione immediata istorum terminorum, ut vult Hurtadus, sed in eo, quòd inter utrumque comprehendatur, quiddam potest concipi de unaquaque re, quia de nulla re potest aliquid cogitari, nisi unum ex illis duobus, cum non detur aliud quod tertium medians inter utrumque.

Aliud verò principium, scilicet: impossibile est, idem simul esse & non esse, non fundatur in eo, quòd omnia, quæ possunt concipi, de quolibet comprehendantur illis duobus terminis, sed in eo, quòd illa duo inter se sumè repugnant, & unum excludat formalissimè aliud. Confirmatur tota hæc doctrina sic; hominem non posse habere simul albedinem & ejus privationem, probatur hoc principio: *Impossibile est, idem simul esse & non esse*, quia forma & privatio se contradictoriè negant, sed hinc non habet locum aliud principium, scilicet: *Quodlibet est vel non est*, vel: quodlibet est album, vel habet privationem albedinis, quia Angelus, vel Deus non habet privationem albedinis, nec est album, cujus ratio nò est alia, quàm quia privatio albedinis, & ipsa albedo non sunt omnia, quæ de una quaque re concipi possunt, nam præter illas datur negatio, seu absentia pura albedinis, quæ est absentia à subjecto nò apto nato, qualis est Angelus respectu albedinis & suæ privationis: Unde nò valet dicere, in quolibet est albedo, vel privatio albedinis, benè tamen vera est hæc propositio; Impossibile simul in eodem esse albedinem, & privationem albedinis, quia non obstante, quòd albedo & privatio albedinis non sint termini complectentes intra suam latitudinem omnia omnino prædicata negativæ & positivæ dicibilia de unaquaque re, sunt tamen se ipsos contradictoriè negantes. Ex quibus omnibus

Infero cum Arriaga hinc, quòd veritas illius principii disjunctivi fundetur in diversa ratione fundandi, à ratione fundandi veritatem hujus alterius principii copulativi: *Impossibile est, idem simul esse & non esse*, quòd est intentum contra Hurtad. & alios: Unde non male videtur inferre adhuc Arriaga contra nonnullos alios Authores, oppositionem contradictoriam in omni sensu & in omni rigore, non semper esse immediatam, nam forma & privatio formæ opponuntur contradictoriè, & tamen nò opponuntur immediatè, habent enim medium, scilicet carentiã puram, seu absentiam formæ à subjecto incapaci talis formæ, ut supra. Unde, sicut dantur contraria mediata, v. g. amor & odium, similiter dantur contradictoria mediata eodem planè modo.

Dices: In subjecto capaci opponuntur immediatè forma & sua privatio. Sed esto hoc sit verum, nò est ad propositum, quia hæc loquimur de oppositione universali in omni omnino subjecto, agim⁹ enim de illis principiiis universalissimis, seu primis veritatibus; *Quodlibet est vel nò est, & impossibile est, idem simul esse & nò esse*. Contra 2. Illa duo, albedo & privatio albedinis habet talè

Nnnn 2 oppo-

IX.

X.

oppositionem in ordine ad quodlibet omnino subiectum, ut repugnet, illa posse esse simul in eodem, tamen non est necessarium, ut in quolibet subiecto sit unum ex illis duobus; ergo oppositio contradictoria non est immediata absolute loquendo.

XI. Ex dictis hactenus relinquitur, duo esse principia simpliciter prima, seu duas viriditates Metaphysicas generales, & simpliciter indemonstrabiles, scilicet: *Impossibile est, idem simul esse & non esse.* Item: *Quodlibet est vel non est.*

Assignatur quoddam sit fortissimum principium.

Nunc ergo ad tertiam Tituli partem respondeo, illud principium: *Impossibile est idem simul esse & non esse, esse firmisimum; ita Aristoteles 4. Metaph. tex. com. 9. Scot. ibid. supra text. & lib. 4. Metaphysicæ quæst. 3. per totum, & communis apud Conimbr. 1. post. resol. cap. 8. q. 1. art. 3. Verba Philosophi sunt: Quapropter omnes demonstrationes in hanc reducuntur ultimam, vel resolvuntur ultimam, imo illud ipsum; Necessè est, idem esse, vel non esse, tanquam aliquomodo posterius, ut patet, nam si impossibile est, idem simul esse & non esse; ergo oportet esse vel non esse, hoc fuscè probat Aristoteles 4. Metaphysicæ, per sex capita, vide Scotum ibidem supra textum, qui ad text. 17. n. 56. ex omnibus Aristotelis argumentis integrat unam rationem totalem, quæ talis est; si affirmatio & negatio sint simul vera de eodem, aut hoc erit verum de omnibus, aut de quibusdam tantum; non de quibusdam tantum, quia est eadem ratio de omnibus; si de omnibus, vel hoc erit verum convertibiliter, scilicet, quod de quocunque vera est affirmatio, sit vera negatio & è converso; si non convertibiliter, sequitur, quod negatio sit certior, & notior affirmatione, quod est falsum: si convertibiliter, vel hoc erit divisim, vel conjunctim; si conjunctim, sequuntur duo inconvenientia, primum est, quod illud principium pronuntians afferret affirmationem & negationem, & quod ambo erunt falsa; secundum est, quod omnia erunt unum: si dicas, quod verum est divisim, tunc sequuntur 4. inconvenientia, primum, quod omnia erunt unum, sicut priùs; secundum, quod omnes verum dicent & omnes mentientur, & idem homo confitebitur se dixisse falsum, dum dicit verum & intendit dicere; tertium est, quod per hoc tollatur omnis disceptatio & via probandi veritatem è medio; quartum, quod affirmatio & negatio sint simul veræ de eodem, & hoc in idem redit; sed & notat ipse Scotus ibidem, licet hæc omnia sint apud nos inconvenientia, tamen eorum aliqua admitteret Heraclitus vel quicumque alius; argumenta, quæ contra hoc objici possent, videantur apud Scot. quæst. 3. cit. lib. 4. Metaph. & 4. ibidem. Sit nunc*

QUÆSTIO III.

An Metaphysica cognoscat omnium rerum Quidditates?

I.
Duplex est sententia.

Circa præsentem Quæstionem magna, & de mente Scoti plurima est controversia; Duæ sunt autem principales sententiæ. Prima dicit,

Metaphysicam agere de omnibus rebus, etiam in particulari & earum proprietatibus usque ad ultimas species & differentias. Ita Ægydius & secundum hanc sententiam sequeretur omnes alias scientias superfluere aut esse meras Metaphysicæ partes. Secunda sententia docet Metaphysicam non agere de omnibus rebus & earum quidditatibus in particulari, hæc est SS. Thomæ & suorum, quæ quoque Scoto attribuitur, attamen resolutivè.

Dico ad Quæstionem: *Consideratio distincta omnium quidditatum etiam in particulari, secundum quod constant ex genere & differentia, vitales quidditates re ipsa abstraham a materia, sive materia ad Metaphysicam & non ad ullam aliam scientiam spectat.* Conclusio est contra multos optimos notæ Scotistas Anton. Andr. hic lib. 1. q. 9. per totum, Tromber Leuchet. in 1. d. 3. q. 2. Scholasticæ in q. 1. Metaph. Doctoris, & palam recentiores Scotistas, qui omnes mordicus tenent oppositum Conclusionis esse de mente Scoti q. 9. citata per totum & maxime Scholasticæ Schol. 2. in eadem quæst. sed ut bene notavit Mauritius in annotationibus ejusdem quæstionis 9. si omnia subtiliter considerentur, facillimè concordabuntur, unde quidquid dicitur illi, salvo meliori judicio conclusio nostra est conformior Scoto & rationi, quam oppositum.

Prima pars probatur primò, quia Scotus in 2. d. 3. q. 1. n. 7. agens de natura ut præcedit singularitatem dicit: *Et secundum illam prioritatem naturalem, seu naturæ, natura est quod quid est, & per se objectum intellectus, & per se ut sic consideratur à Metaphysico & exprimitur per definitionem &c.* Sed natura, verbi gratia, humana vel alia specifica, de qua ibi loquitur Scotus, prout præcedit singularitatem, & prout exprimitur per definitionem includit aliquid aliud plus, quam gradum entis; ergo secundum Scotum Metaphysica considerat quidditates verum in particulari, unde tollitur evaluo Tromberæ dicentis: Scotum tantum velle, naturam considerari à Metaphysico, in quantum resolvitur in ens, quia dicit, quod secundum illam rationem formalem, quæ præcedit singularitatem, consideretur à Metaphysico.

Probatur secundò eadem prima pars, Scotus in 1. d. 2. q. 2. n. 3. docet, quod *Metaphysicum cognoscat lineam esse speciem quantitatis continuæ distinctam à superficie & corpore, quod non posset nisi sciret & consideraret illud, in quo convenit cum illis & illud, per quod differt, sed hæc sunt genus & differentia lineæ; ergo Metaphysicus considerat distinctam quidditates in particulari, & hoc confirmatur eodem argumento, quo probat Scotus 2. d. 3. q. 1. radium solarem, secundum quod unum numero non posse percipi à visu, ut distinctum ab alio radio præcisè accidentibus, quia extrema ut sic distincta non cognoscit; ergo si Metaphysicus cognoscit lineam & superficiem ut extrema distinctionis specificæ, debet cognoscere ipsos gradus specificos, & consequenter considerare quidditates rerum in particulari.*

Probatur tertio eadem prima pars, quia Scotus in 1. d. 3. q. 2. n. 25. dicit, quod